

**T.C.
KÜLTÜR BAKANLIĞI
ANITLAR VE MÜZELER GENEL MÜDÜRLÜĞÜ**

**23 .
KAZI SONUÇLARI
TOPLANTISI
1. CİLT**

**28 Mayıs-1 Haziran 2001
ANKARA**

T.C. KÜLTÜR BAKANLIĞI YAYINLARI

Yayın No: 2765/1

Anıtlar ve Müzeler Genel Müdürlüğü

Yayın No: 86

YAYINA HAZIRLAYANLAR

Koray OLŞEN

Fahriye BAYRAM

Dr. Adil ÖZME

Dr. Haydar DÖNMEZ

Neslihan GÜDER

Naime TOY

DİZGİ: *Meryem UYANIKER*

ISBN: 975-17-2818-5 (Takım)

975-17-2819-3

ISSN: 1017-7655

Not: Bildiriler, sahiplerinden geldiği biçimde ve sunuş sırasına göre yayınlanmıştır.

**KÜLTÜR BAKANLIĞI MİLLÎ KÜTÜPHANE BASİMEVİ
ANKARA-2002**

SMINTHEION 1999-2000

Coşkun ÖZGÜNEL*
Tayyar GÜRDAL

1999 Yılı Çalışmaları

Kültür Bakanlığı Anıtlar ve Müzeler Genel Müdürlüğü ve Ankara Üniversitesi adına 1980 yılından beri yürütülmekte olan Smintheion (Gülpınar) kazılarına, adı geçen bakanlığın maddî ve manevî katkılarının yanı sıra diğer kamu kuruluşlarının sağladığı destek ile 12 Temmuz - 20 Ağustos 1999 tarihlerinde devam edilmiştir¹.

Devlet bütçesinin oluşmaması nedeniyle ödeneklerin geç çıkması, sadece 26 Temmuz-15 Ağustos 1999 tarihlerinde işçi ile çalışabilmemize yol açmıştır.

Yukarıda belirtilen nedenin de etkisiyle 1999 yılı çalışmalarının ağırlıklı bölümünü, restorasyon çalışmaları ve yayına yönelik çalışmalar oluşturmuştur. Kazı çalışmaları, 1999 yılına kadar restorasyon çalışmalarında kullanılacak malzeme ve araç gerecin tapınağa iniş yolu olarak kullanıldığı için kazılamayan ancak, bu yıl yeni bir çevre düzenlemesi zorunluluğu ile kaldırılması kararlaştırılan alanda sürdürülmüştür.

1) Kazı Çalışmaları

Depo-müze binasının işlerlik kazandığı günden bu yana defalarca iyileştirilmesi yönünde girişimlerde bulunulan ve köy içerisinden geçen ana yol ile tapınak arasındaki bağlantıyı sağlayan yolun yapımı, 1999 yılı kış aylarında Gülpınar Beldesi Belediyesi tarafından betonarme karo taşları kullanılarak gerçekleştirilmiştir. İlk bakışta bizleri çok sevindiren bu gelişme, aslında daha önceden gerçekleştirdiğimiz ve gerçekleştirilmesi planlanan işlerimizin aksamasına yol açan bir durum yaratmıştır. Çünkü yol yapımı sırasında özellikle depo-müze binası ve tapınağa malzeme-araç ulaşımı için kullandığımız yol yakınında 1 m.ye yakın bir yükselme oluşmuştur. Böylelikle hem depo-müze binası çevresinde daha önce yapımı gerçekleştirilen çevre duvarları, hem de tapınak kotuna inmemizi sağlayan yol işlevlerini yitirmiştir.

* Prof.Dr. Coşkun ÖZGÜNEL, Ankara Üniversitesi, Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi, Klasik Arkeoloji Anabilim Dalı, Sıhhiye-Ankara/TÜRKİYE.

Araş.Gör. Tayyar GÜRDAL, Ankara Üniversitesi, Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi, Klasik Arkeoloji Anabilim Dalı, Sıhhiye-Ankara/TÜRKİYE.

1 Kültür Bakanlığı Anıtlar ve Müzeler Genel Müdürlüğü, Çanakkale Valiliği İl Kültür Müdürlüğü, Türk Tarih Kurumu, Efes Pilsen İçecek Grubu, Doğu Holding ve Ankara Üniversitesi'ne 1999 Gülpınar kazılarına yaptıkları maddî ve manevî katkılardan dolayı teşekkür ederiz.

1999 yılı çalışmalarına Kültür Bakanlığını temsilen Eskişehir Müzesi'nden Sayın Mehmet Katkat katılmıştır. Başkanlığımızda yürütülen çalışmalar aşağıda belirtilen ekiple gerçekleştirilmiştir.

Yük. Mimar Restorasyon Uzmanı Fuat Gökçe (O.D.T.Ü. Mimarlık Fakültesi Öğretim Üyesi), Yrd. Doç. Dr. İrfan Aydın (M.S.Ü. Seramik Anasanat Dalı), Araş.Gör. Tayyar Gürdal (A.Ü. D.T.C.F. K. Arkeoloji Anabilim Dalı), Yurdakul Biçer Muhasebe Sorumlusu (Bilkent Üniversitesi), Arkeolog Baki Demirtaş, Arkeolog Sultan Soğner, Restoratör Sebahattin Küçük, seramik sanatçıları Aylin Selet ve Şehnaz Alpay (M.S.Ü. Seramik Anasanat Dalı) A.Ü. K.Arkeoloji Anabilim Dalı'ndan öğrenci olarak Pınar Gökalp, Seçil Dönmez.

1999 kazı sezonuna kadar yol olarak kullandığımız tapınağın kuzeybatı köşesi yakınındaki bu yükselti hem daha önce hiç kazılmamış olması nedeniyle hem de çevre düzenlemesi çalışmaları çerçevesinde çalışma alanı olarak belirlenmiştir.

5x5 m. boyutlarında bir sondaj ile çalışmalara başlanmıştır. Tapınak *temenos* kotuna göre +110 cm. kadar günümüzde de işlerliğini koruyan zeytinyağı fabrikalarının atık sularının tahliye künkleri dışında hiçbir mimarî kalıntının rastlanmadığı ve küçük buluntu olarak çok az sayıda Osmanlı ve Bizans seramiklerinin ele geçirildiği dolgu toprak kazılmıştır. +110 cm.- +9 cm. arası oldukça niteliksiz, devşirme taşlarla yapılmış, bu taşlar arasında hiçbir bağlayıcı malzemenin kullanılmadığı mimarî kalıntı, bu kalıntının bitiminde de pişmiş toprak künkler ve Bizans Dönemine tarihlenebilecek amphoralar kullanılarak oluşturulmuş, yapı kalıntısı ile aynı kalitede bir su sistemi ile karşılanmıştır. Bu seviyeye kadar küçük buluntular, yoğunlukları az da olsa, Bizans Dönemine işaret ederler.

Tapınak *temenos* kotuna göre +9 cm. seviyesinde sondajın doğu köşesinde, yaklaşık tapınak ile aynı yönlende iki büyük andezit bloktan oluşan bir yapının köşesine ait temele rastlanmıştır. Oldukça kaliteli taş işçiliğinin görüldüğü bu andezit blokların teraziye getirilmelerinin moloz taşlarla yapılmış olması taşların kalitesi ile çelişmektedir. Bu yapı kalıntısı seviyesinden itibaren küçük buluntuların yoğunluğu artar. Tapınak *temenos* kotuna göre -30 cm. kadar sürdürülen çalışmalarda İ.O. 2. yüzyıl ile İ.S. 3. yüzyıl arasına tarihlendirilebilecek küçük buluntulara rastlanmıştır. Bu buluntuların ağırlığını *terra sigillata*lar ve Hellenistik Çağ içerisinde üretilmiş *kantharos* kaideleri, tabak, kâse parçaları oluşturur. Tarihsel bir sıralanıştan söz etmek mümkün değildir. Andezit blokların oluşturduğu yapının anlaşılabilmesi için kazı çalışmalarının devam ettirilmesi gerekmektedir. 1999 yılı için zaman darlığı ve işçi sayısının azlığı yüzünden çalışmalar genişletilmemiştir. Önümüzdeki kazı sezonlarında bu alandaki yükseltinin tapınak *temenos* kotuna kadar tamamen indirilmesi gereği saptanarak alandaki çalışmalar sona erdirilmiştir. Bu alandan çıkan toprağın tümü, tapınağa geçişi sağlaması için yeri belirlenen yeni yolun dolgusu olarak kullanılmıştır.

2) Restorasyon Çalışmaları

Restorasyon projesi doğrultusunda; 1990-1993 yıllarında tahrip olmuş güneybatı köşede imitasyon andezit basamakları oluşturulmuş, 1994 yılında stylobat mermer kaplaması yine imitasyon olarak gerçekleştirilmiş, 1995 yılında üç sütun dizisinin taşıyıcı özelliklerini koruyan parçalardan oluşan bir bölümü orijinal malzeme ile ayağa kaldırılmış, 1997 yılında ise andezit basamak sıralarının bir bölümü imitasyon mermer basamak sıraları ile kaplanmıştı. Bu noktadan itibaren restorasyon çalışmalarının temel hedefi, üç sütunun ayağa kaldırıldığı köşenin friz blokları seviyesine kadar kullanılabilirdiği kadar orijinal bloklarla, kimi bölümlerde daha hafif imitasyon malzeme ile ayağa kaldırılmasıdır.

1999 yılı restorasyon çalışmalarının ana amacı; orijinalleri yerine, hem taşıyıcı özelliklerinin yeterli olamayacağı düşünülerek hem de açık hava koşullarında tahribata açık olacakları endişesi ile, imitasyonlarının kullanılmasına karar verilen başlık ve friz bloklarının aynı kalıp alma tekniği ile hazırlanması olmuştur. Öncelikle iki blok için de alçı modeller, daha önceki yıllarda oluşturulan birikim ve çalışmaların da katkısı ile hazırlanmıştır. Alçı modellerin tamamlanmasından sonra kalıplanacak yüzeyler, kalıplama malzemesi olarak kullanılacak olan silikon kauçuğun olması istenen kalınlığı kadar seramik çamuru ile kaplanmıştır. Bunun üzerinden dış alçı gömlek uygun tasarım ve parça sayısına göre yapıldıktan sonra gömlek açılmış, aradan seramik çamuru çıkarılmış, yeniden alçı modele giydirilen gömlek ve model arasında kalan boşluğa, yani seramik çamurunun yerine silikon kauçuk malzeme dökülerek kalıp alım işlemi tamamlanmıştır.

Önümüzdeki kazı sezonunda hazırlanan kalıplarla imitasyon blokların dökümünün gerçekleştirilmesi planlanarak 1999 yılı restorasyon çalışmaları sona erdirilmiştir.

3) Belgeleme ve Değerlendirme Çalışmaları

1999 kazı sezonunda bir dönem işçisiz, daha sonra da az sayıda işçi ile çalışması ve arazideki çalışmaların ağırlığını restorasyon çalışmalarının oluşturması, yayına yönelik çalışmaları hızlandırmıştır.

1980-1998 yıllarında gerçekleştirilen kazı çalışmalarının sonuçları ve değerlendirmeleri ile ünik friz bloklarının mitolojik ve ikonografik özelliklerini içeren kitapla ilgili çalışmalar tamamlanmış, Kültür Bakanlığı tarafından basılmaktadır. Smintheion Heykeltraşlık Eserleri'ni inceleyen doktora tezi, Smintheion Hellenistik Dönem Seramiği'ni ve Smintheion Camları'ni inceleyen yüksek lisans tezleri tamamlanmıştır. Apollon Smintheus Tapınağı Mimarisi'ni inceleyen doktora tezi ise tamamlanma aşamasındadır.

2000 Yılı Çalışmaları

6 Eylül- 19 Ekim 2000 tarihlerinde sürdürülen 2000 yılı çalışmalarını; tapınak ve yakın çevresi kazı çalışmaları, çevre düzenlemesi ve restorasyon çalışmaları, araştırma-değerlendirme çalışmaları olmak üzere üç ana başlıkta toplamak mümkündür.

1) Tapınak ve Yakın Çevresi Kazı Çalışmaları

Tapınak ve yakın çevresi kazı çalışmaları iki temel sorun etrafında şekillendirilmiştir. Bu sorunlardan biri, diğer birçok kutsal alanda da görülen sunak yapılarının, Smintheion'daki varlığı ile ilgilidir. İlk çalışma alanı, olası sunağın aranmasına yönelik olarak tapınağın ön cephesinde ve orta aksı içine alacak bir şekilde belirlenmiştir. İkinci sorun kutsal alanın Hellenistik Çağ sonrasındaki kullanımı ve gerçekleştirilen düzenlemelerin anlaşılması ile ilgilidir. Bu yönde toprak üzerinde kalıntıları takip edilebilen ve inşa teknikleri ile Roma Çağı özellikleri gösteren mimarî yapıların anlamlandırılması kararı alınmıştır. Bu yapı kalıntılarında, tapınağın kuzeybatı uzun kenarından yaklaşık 30 m. uzaklıkta tapınak ile aynı yönlendirmede uzanan ve teras duvarı izlenimi veren duvarlar, çalışma alanı olarak belirlenmiştir.

a) Tapınak Ön Cephe-Orta Aksı Boyunca Sürdürülen Çalışmalar

Tapınak ön cephe ve orta aksta sürdürülen çalışmalar; tapınağın ilk basamak sırasından yaklaşık 30 m. uzaklıkta ve yüksekliği *temenos* taban seviyesine göre 30-170 cm. değişkenlik gösteren yükseltinin, tapınağın orta aksını da içerisine alan 15 m.lik bölümünde başlatılmıştır.

Alanda tapınak *temenos* taban seviyesine göre + 20 cm. ye kadar sürdürülen çalışmalarda; bir köşesi sağlam olarak takip edilebilen içi sıvalı küçük bir havuzcuğu çağrıştıran mimarî kalıntı ve çağdaş malzeme ile harmanlanmış yeşil ve sarı sırlı Bizans seramikleri ele geçirilmiştir. Bu durum yapı kalıntısının çağdaş, olasılıkla yağhanelere ait olduğunu, ancak daha sonra işlevini yitirerek terk edildiğini gösterir. Ayrıca bu seviyeye kadar *in situ* olmayan tapınağa ait, mermer sütun tamburu parçaları, iki adet kaset bloku parçası mimarî buluntular arasında sayılabilir.

+20 cm. seviyesinden itibaren sırlı Bizans seramiklerinin yoğunluğu artar. Ancak +10 cm. seviyesinden itibaren Bizans seramiği azalır ve kireç harçla karışık bir toprak, alanın tümünde takip edilmeye başlar. Alanın tümünde yapılan temizlik sonucunda bu

2 Kültür Bakanlığı Anıtlar ve Müzeler Genel Müdürlüğü, Efes İçecek Grubu(Efes Pilsen) ve Ankara Üniversitesi'ne 2000 yılı Gülpınar Kazıları'na yaptıkları maddî ve manevî katkılardan dolayı teşekkür ederiz. 2000 yılı çalışmalarına Kültür Bakanlığı'ni temsilen Çanakkale Müzesi'nden Sayın Reyhan Körpe katılmıştır. Başkanlığımızda yürütülen çalışmalar; Yrd. Doç. Dr. İrfan Aydın (M.S.U. Güzel Sanatlar Fakültesi Seramik Bölümü), Araş.Gör. Tayyar Gürdal (A.U. D.T.C.F. K.Arkeoloji Anabilim Dalı), Taylan Yeğenoğlu (A.U. D.T.C.F. K.Arkeoloji Anabilim Dalı Yüksek Lisans Öğr.), Asena Çağırğan (Arkeolog), Sebahattin Küçük (Arkeolog- Restoratör), Yurdakul Biçer'in (Muhasebe Sorumlusu - Bilkent Üniversitesi) oluşturduğu bir ekiple gerçekleştirilmiştir.

harçlı toprağın altında, çok az bir bölümü sağlam olarak korunabilmiş harçlı bir taban ve moloz taşların harçla birbirine gelişigüzel bağlandığı taban alt yapısı olabilecek bir düzenleme ile karşılaşmıştır. Bu düzenlemenin anlaşılabilmesi için biri bu dolgunun üzerinde, diğeri ise dolgunun bir bölümünü içine alacak biçimde dolgunun bitim yerinde olmak üzere tapınak ile aynı yönlende iki küçük sondaj açılmıştır. Dolgunun üzerinde 3x3 m. boyutlarında açılan 00/1 numaralı sondajda -59 cm. seviyesine kadar sürdürülen çalışmalarda; harçlı bir tabaka sonrasında mermer yongalara ve yongaların hemen altında iri moloz taşlar ve harçtan oluşan bir çeşit betonla karşılaşmıştır. Küçük buluntunun hiç ele geçirilmediği sondajda çalışmalar bu seviyede durdurulmuştur. Harçlı bölümün sona erdiği, tapınağa daha yakın olarak açılan ikinci sondajın (00/2) amacı, bu dolgunun altını ve varsa bitimindeki düzenlemeyi anlayabilmektir. Sondajda -69 cm. seviyesine kadar sürdürülen çalışmalar sonucunda; harçlı bölümün bitiminde hiçbir düzenlemenin olmadığı, ve 00/1 numaralı sondajdaki oluşumun sıkıştırılmış toprak sonrasında ana kaya üzerine oturduğu görülmüştür. Bu sondajda da küçük buluntuya rastlanmaz.

Söz konusu çalışma alanında sürdürülen bu çalışmaların sonucunda tapınak ile çağdaş hiçbir oluşuma rastlanmamıştır. Bizans sırlı seramikleri dışında küçük buluntu ele geçirilmemiş olmasından dolayı bu döneme ait olması gereken taban, olasılıkla daha erken düzenlemeleri tamamen tahrip etmiştir. Ele geçirilmiş yoğun mermer yongalara bakılırsa bu tabanın belki de tapınak mimarî blokları kullanılarak işletilen geç dönem bir taşçı atölyesinin çalışma platformu olduğu söylenebilir. Ancak bunun tamamı açığa çıkarılmadan kesin bir yargıda bulunmak da mümkün değildir.

Tapınağa araç iniş ve çıkışı sağlayan yol atlandıktan sonra orta aks üzerindeki çalışmalara devam edilmiştir. Aks üzerindeki bu ikinci çalışma alanının genişliği 5 m., uzunluğu ise araç yolu bir sınırı ve kamulaştırılmamış bahçe duvarı diğer sınırı olmak üzere yaklaşık 10 m.dir. -70 ila -110 cm. seviyesinde ana kayaya rastlanan seviyeye kadar sürdürülen çalışmalar sonucunda mimarî kalıntıya rastlanmamış, küçük buluntular ise çağdaş malzeme ile birlikte ele geçirilen Bizans seramiğinden öteye gidememiştir. Ancak bu çalışma alanında ele geçirilen 76 cm. yüksekliğinde 58 cm. çapındaki bıçak sırtı yivli andezit sütun tamburu ve andezit, *mutulus* veya *regulaya* ait olabilecek *guttæ* (damlalık) parçası, Dor düzeninde bir yapıyı işaret etmeleri ile önemlidir.

Sunağa ait izlere ulaşabilmek için tapınak ön cephesinde ve orta aks boyunca sürdürülen çalışmalar kamulaştırılması tamamlanmış sınıra kadar getirilmiş, ancak sunağa ilişkin hiçbir iz rastlanmamıştır. Tapınağa olan uzaklığı ile sunak için daha uygun olarak görülen kamulaştırılmamış bahçe içerisinde, kamulaştırılma sonrasında yapılacak çalışmalarla sunağın varlığı ile ilgili sorunun çözümüne yönelik çalışmalar tamamlanacaktır.

b) Kutsal Alandaki Hellenistik Çağ Sonrasında Gerçekleştirilen Düzenlemeleri Anlamaya Yönelik Çalışmalar

Smintheion'da toprak üzerinde takip edilebilen tapınak haricindeki mimarî kalıntılar tapınaktan daha geç bir dönemin özelliklerini taşırlar. Bu mimarî kalıntıların anlamlandırılması ile ait oldukları dönemde kutsal alanın kullanımı ile ilgili önemli bilgilere ulaşılabileceği açıktır. Bu kalıntılardan, 12 numaralı parsel içerisinde yer alan *nymphæion* olabilecek yapı ve 24 numaralı parsel içerisinde yer alan tapınak ile aynı yönlendeki bir teras duvarı olabilecek yapı, birbirlerine benzer taş işçiliği göstermeleri ve tapınağa olan yakınlıkları ile diğerlerinden ayrılırlar. 2000 yılı için teras duvarı olabilecek yapı çalışma alanı olarak belirlenmiş ve bu duvarın köşesinde açılan bir sondaj ile (00/3) çalışmalara başlanmıştır.

Teras duvarı toprak üzerinde izlenebildiği kadarı ile, tek sıra küçük düzgün yüzlü taşların harçla birbirlerine bağlanması ve bu sıranın arkasında küçük moloz taşlar, harçla oluşturulan Roma betonu kullanılarak inşa edilmiştir. Bazı bölümlerde öndeki düzgün yüzlü ilk sıra, harçla sıvanmıştır. Duvarın köşesinde dirsek taşı görünümünde-

ki büyük bir blok da dikkat çekicidir. 00/3 numaralı sondajda çalışmalara, söz konusu köşe blokunu içerisine alacak biçimde tapınak *temenos* taban seviyesine göre -260 cm.den itibaren başlanmıştır.

- 378 cm. seviyesine kadar mimarî kalıntıya rastlamaksızın çağdaş ve hemen ardından az sayıda sırlı Bizans seramiğinin bulunduğu dolgu toprak geçilir. Bu seviye ile -431 cm. seviyesi arasında birbirlerinin üzerine binmiş olarak; üstteki tamamen moloz taşlar ile, altaki ise yine moloz taş ve pişmiş toprak plakalar kullanılarak yapılmış iki su kanalıyla karşılaşmıştır. Bu su kanalları, -431 cm. seviyesinde ancak küçük bir bölümü korunabilen pişmiş toprak taban döşemesinin tahrip olmasına neden olmuştur. Ele geçirilen sırlı Bizans seramiğinden dolayı bu döneme ait olması gereken kanalların tahrip etmiş olduğu pişmiş toprak taban seviyesinin (-431 cm.) hemen altından itibaren, biri 52 cm. uzunluk ve 20 cm. genişlikte, diğeri ise 38 cm. uzunluk ve 15 cm. genişlikteki pişmiş toprak borulardan oluşturulmuş aynı yönlendirmedeki iki su kanalı izlenir. Tahrip olmuş pişmiş toprak taban seviyesi ile sert killi toprağa rastlanan -470 cm. arasında da küçük buluntuların da değiştiği görülür. M.S. 1. yüzyıla tarihlenebilecek *terra sigillata*lar bu tabakanın tarihlendirilmesine olanak verirler.

Teras duvarının küçük moloz taşlar ve harçla inşa edildiğini daha önce belirtmiştik. Çalışmaların sonucunda duvarın köşesinde, bir sıra yüksek bir sıra alçak olmak üzere beş sıra bosajlı düzgün andezit blokun, birbirlerine kaliteli çok ince bir harçla bağlanarak dirsek oluşturdukları görülmüştür. Dirsek oluşturan bloklar, yukarıda bahsedilen pişmiş toprak taban seviyesine kadar ince işçilik gösterirler. Tabanın bulunduğu -431 cm. seviyesinin altında kalan duvarın geri kalan bölümünün blokları ise kaba bırakılmışlardır. Bu durum dirseğin dolayısı ile duvarın bu seviyeden itibaren toprak altında, görünmeyecek şekilde olduğunu gösterir. Böylelikle taban seviyesinin altında ele geçirilen ve M.S. 1. yüzyıl tarihi veren *terra sigillata* kap parçaları, teras duvarını da tarihlendirirler.

-470 cm. ile -503 cm. seviyeleri arasında, buluntu vermeyen sert killi toprak kazılarak, hem dirseğin son blokunu saptayabilmek hem de temel çukurunda tarihlere yardımcı olabilecek bir buluntuya rastlayabilmek umuduyla devam ettirilen çalışmalar, ulaşılan son seviyede duvarın sona ermesi ile 2000 yılı için tamamlanmıştır.

2) Çevre Düzenlemesi ve Restorasyon Çalışmaları

2000 yılı restorasyon çalışmalarının temel hedefi, geçtiğimiz kazı sezonu yapımları gerçekleştirilen kalıplara restorasyonda kullanılacak sayıda blokun dökümlerinin gerçekleştirilmesi idi. Hazırlanan kalıplarda üçer adet başlık ve friz bloku dökülebilmemesi için pahalı bir malzeme olan silikon kauçuk ile kalıplama yapılmasına rağmen, malzemenin bozuk olmasından dolayı sadece bir adet başlık oldukça zorlanılarak dökülebilmmiştir. Önümüzdeki kazı sezonunda farklı bir teknik kullanılarak restorasyon çalışmalarına devam edilmesine karar verilmiştir.

Çevre düzenlemesi çalışmaları, geçen yıl Gülpınar Belediyesi'nin yol çalışmalarını sırasında işlevlerini yitiren çevre duvarlarının yıkılıp tekrar yapımları ile gerçekleştirilmiştir.

3) Araştırma ve Değerlendirme Çalışmaları

Tapınak mimarî detayları ile ilgili doktora tez çalışması tamamlanmış, 1998 kazı sezonunda ele geçirilen 677 adet sikkenin temizleme, koruma ve belgeleme çalışmalarının tamamlanmasının ardından bu buluntu grubu ile ilgili ön rapor Dr. Zeynep Çizmeli Öğün tarafından hazırlanmıştır. 667 tanesi Alexandria Troas kentine ait olan ve Roma Çağı bölge tarihi hakkında çok önemli bilgiler içerdiği görülen sikkelerle ilgili yayın hazırlıkları hızlandırılmıştır.